

เรียนรู้วิถีเกษตรกรรมอย่างสร้างสรรค์
ด้วยการอ่านและลงมือทำด้วยตนเอง

ปลาสด

ส. พุ่มสุวรรณ

เขียน

ทวี วิพuthานูมาศ และ สมหมาย เจนกิจการ บรรณาธิการ วิภาวี จันทรวงศ์ ภาพประกอบ
คำนิยมโดย สุพัตรา ธนเสนีวัฒน์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ดร.ศศิธารา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ปลาสลิด

ส. พุ่มสุวรรณ เขียน

ทวิ วิพุทธานุมาศ และ สมหมาย เจนกิจการ บรรณาธิการ วิชาวิ จันทรวงศ์ ภาพประกอบ
คำนิยมโดย สุพัตตรา ธนเสนีวัฒน์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชันส์ จำกัด

ชุด เกษตรกรรมลองทำดู: ปลาสลิด

ส. พุ่มสุวรรณ เขียน

วิภาวี จันทรวงศ์ ภาพประกอบ

ชวลิต วิทยานนท์ และ วลัยลักษณ์ เพ็ชรดี ภาพถ่าย

ทวี วิพุฒานูมาศ, สมหมาย เจนกิจการ และ ฤทัย จงสฤษดิ์ บรรณาธิการต้นฉบับ

พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2555

ราคา 195 บาท

ฉบับ e-book ราคา 156 บาท

© ลิขสิทธิ์ 2555: สำนักพิมพ์น่านมีบุ๊กส์พับลิเคชันส์

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ส. พุ่มสุวรรณ.

ปลาสลิด. -- (ชุดเกษตรกรรมลองทำดู). -- กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊กส์พับลิเคชันส์, 2555.
52 หน้า.

1. ปลาสลิด-- การเลี้ยง. I. ชื่อเรื่อง.

639.3758

ISBN 978-616-04-0806-1

ISBN 978-616-04-1922-7 (ฉบับ e-book)

กรรมการผู้จัดการ สุวดี จงสฤษดิ์วัฒนา ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ราตรี สังข์เกษม ผู้จัดการสำนักพิมพ์ สุชาดา งามวัฒนจินดา บรรณาธิการบริหาร สุภารัตน์ ภูไธรัตน์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ อัญมณี ทองเลิศ บรรณาธิการเล่ม วรรณพร เหมือนเพชร หัวหน้ากองพิสูจน์อักษรและตรวจสอบ อัมพันธ์ คงมั่น พิสูจน์อักษรและตรวจสอบ สุพมาล นาคสุก ดวงพร วิญญูธรรมรัตน์ จิราพร เฮงเจริญ ผู้จัดการฝ่ายศิลปกรรม เบญจสิงห์ สมบุญ ผู้จัดการกองศิลปกรรม กฤษดา แสงสงค์ ผู้ช่วยผู้จัดการกองศิลปกรรม สุนันท์ เพชรวาว คอมพิวเตอร์กราฟิก อัสนี เสนีวรวงค์ ภูมิมาศ ต้นทุลทุกุล หัวหน้ากองประสานงานการผลิต จรัสศรี พรหมเทพ ประสานงานการผลิต ฉัตรทิพย์ กสิสิทธิ์ อนุสรา ตาธเนศ สำนักงาน บริษัท นานมีบุ๊กส์พับลิเคชันส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทร. 0-2670-9800, 0-2662-3000 โทรสาร 0-2662-0919

e-mail: editorial@nanmeebooks.com

เพลทที่ พี.พี.เพลท แอนด์ ฟิล์ม โทร. 0-2274-7988 พิมพ์ที่ อักษรสัมพันธ์ โทร. 0-2428-7500 ต่อ 213

จัดจำหน่ายทั่วประเทศ บริษัท นานมีบุ๊กส์ จำกัด เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

www.nanmeebooks.com

กระดาษที่ใช้พิมพ์หนังสือเล่มนี้ผลิตมาจากไม้ในป่าปลูก โดยไม่ทำลายป่าไม้ธรรมชาติ และใช้หมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน อาทิ หน้ากระดาษสลับกัน หน้าขาว หน้าขาดหาย

สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนใหม่ให้ โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่ด้านบน

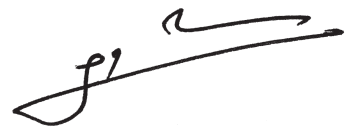
หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. 0-2662-3000 กด 1

คำนิยม

ประเทศไทยมีผืนดินอุดมสมบูรณ์ และมีสภาพอากาศเหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชผักหลายชนิด คนไทยจึงยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักมาช้านาน บรรพบุรุษของเราสั่งสมภูมิปัญญาความรู้ด้านเกษตรกรรมมาตั้งแต่อดีต และถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นมายังลูกหลาน ทำให้คนไทยมีฝีมือและเชี่ยวชาญการเกษตร สินค้าเกษตรนานาชนิด ทั้งผัก ผลไม้ ดอกไม้ และเนื้อสัตว์ถูกส่งออกไปขายหลายประเทศทั่วโลก ทำรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญและรักอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยจึงเป็นสิ่งสำคัญ

หนังสือชุด **เกษตรกรรมลงทำดู** ที่ท่านถืออยู่ในมือนี้ จะช่วยแนะนำให้เด็กและเยาวชนรู้จักพืชผักและสัตว์ ซึ่งเป็นสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศไทย เนื้อหาในหนังสือประกอบด้วย 2 ส่วน คือความรู้ทั่วไปและการลงมือปฏิบัติ ที่จะจุดประกายให้เด็กและเยาวชนอยากปลูกพืชผักหรือเลี้ยงสัตว์ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาด้านโภชนาการ ความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทย รวมถึงวิธีเลือกซื้อสินค้าเกษตรให้ได้คุณภาพ สด สะอาด และปลอดภัยด้วย

หากเราเริ่มปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นความสำคัญ รัก และสนใจอาชีพเกษตรกรรมตั้งแต่วันนี้ เชื่อว่าประเทศไทยจะยังคงเป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ สมกับคำว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” และเติบโตขยายสู่การเป็น “ครัวของโลก” ได้ไม่ยาก

นางสาวสุพัตรา ธนเสนีวัฒน์
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนิยม

หนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: ปลาสลิด** ซึ่งนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิมพ์ขึ้นนี้ เป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าและน่าอ่าน เพราะให้ความรู้ในเรื่องที่ใกล้ตัวและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ “ปลาสลิด” ได้อย่างครบถ้วนทุกแง่มุม

คนไทยทุกคนคงจะรู้จัก “ปลาสลิด” เป็นอย่างดี เพราะเป็นปลาพื้นบ้านของไทย และคงจะภูมิใจที่ได้ทราบว่า “ปลาสลิด” มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย อีกทั้งน่าจะเชื่อได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่เคยรับประทาน “ปลาสลิด”

เมื่อได้อ่านหนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: ปลาสลิด** แล้ว จะรู้สึกว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับ “ปลาสลิด” เพิ่มเติมอีกหลายแง่มุม สมดังเจตนารมณ์ของบริษัทผู้พิมพ์ คือ นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องการให้เรารู้จัก “ปลาสลิด” เริ่มตั้งแต่รูปร่างหน้าตา วัฏจักรชีวิต การเพาะเลี้ยง การแปรรูป คุณค่าทางโภชนาการ และวิธีเลือก “ปลาสลิด” เค็มตากแห้งที่มีคุณภาพดี สุดท้ายที่น่านิยมยิ่ง คือ เกร็ดเล็กเกร็ดน้อยเกี่ยวกับ “ปลาสลิด” ในวรรณคดีไทย เรียกได้ว่าครบทั้งเนื้อหาสาระ องค์ความรู้วิชาการงานเกษตร และการเรียนรู้วรรณกรรมภาษาไทย อีกทั้งภาพประกอบก็สวยงามเหมาะสม สื่อความหมายได้ครบถ้วน

ความรู้ที่ได้จากหนังสือชุดนี้จึงเหมาะสำหรับผู้เรียนและผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมทั้งผู้สนใจโดยทั่วไป ทั้งยังจะเป็นแนวทางที่จะทำให้นำความรู้จากห้องเรียนไปสู่การประกอบอาชีพ และการสร้างรายได้แก่ครอบครัวอีกด้วย

ดร.ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำสำนักพิมพ์

“พลาสติก” ปลาใกล้ตัวที่ใคร ๆ ก็คุ้นชื่อกันดี แต่น้อยคนนักจะรู้จักที่มาที่ไปของพลาสติกนี้อย่างลึกซึ้ง นานมีบุ๊คส์ขอแนะนำเด็ก ๆ ไปรู้จักพลาสติกในทุกแง่มุม ผ่านภาพประกอบการ์ตูนน่ารักสดใสกับหนังสือชุด **เกษตรกรรมลองทำดู: พลาสติก**

พลาสติกเป็นปลาน้ำจืดพื้นบ้านของประเทศไทยที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีการเลี้ยงมากเป็นอันดับ 4 รองจากปลาดุก ปลานิล และปลาดูบเลี้ยง ในหนังสือเล่มนี้นอกจากบอกเล่าถึงถิ่นกำเนิด ประวัติการเลี้ยง และวัฏจักรชีวิตของพลาสติกแล้ว ยังนำเสนอขั้นตอนและวิธีเลี้ยงพลาสติกด้วยภาพการ์ตูนที่เข้าใจง่าย และมีเนื้อหาครบครัน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้รับความรู้พื้นฐานและเกิดแรงบันดาลใจในการลองเลี้ยงพลาสติกด้วยตนเอง

หนังสือเล่มนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านหลายหน่วยงาน ซึ่งช่วยสนับสนุนให้คำปรึกษา และประสานงาน จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี สำนักพิมพ์ขอขอบคุณ น.สพ.ยุคล ลิ้มแหลมทอง อดีตปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคุณเมทนี สุคนธรักษ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ที่ให้การสนับสนุนและชี้แนะแนวทางการจัดทำหนังสือชุดนี้ ผอ.ทวิ วิบุตยธาดา มาศ ผศ.สมหมาย เจนกิจการ คุณฤทัย จงสฤษดิ์ และคุณอริปัตย์ เมืองมาน้อย ที่ช่วยตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้อง ดร.ชาลิต วิทยานนท์ และคุณวลัยลักษณ์ เพ็ชรดี สำหรับภาพถ่าย เจ้าหน้าที่ มกอช. และทุกท่านที่มีส่วนร่วมจัดทำหนังสือเล่มนี้ด้วยใจจริง

นานมีบุ๊คส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ รวมทั้งสังคมไทยสืบไป

นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

คำนำผู้เขียน

คุณลองหนองบึงและท้องทุ่งนาเป็นแหล่งข้าวปลาอาหารของคนไทย เมืองไทยของเรามีความอุดมสมบูรณ์มาเนิ่นนานจนถึงทุกวันนี้ และต่อไปในวันข้างหน้า

ปัจจุบันบรรดากุ้งหอยปูปลานานาชนิดยังคงมีให้เห็นอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งมีการนำมาเพาะเลี้ยงกันอย่างกว้างขวาง ปลาสลิดก็เป็นปลาน้ำจืดพื้นบ้านอีกชนิดหนึ่งที่ยังคงมีอยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ และมีวิธีการเพาะเลี้ยงก้าวหน้ายิ่งขึ้น

หนังสือเล่มนี้นำเสนอเรื่องราวน่ารู้ น่าสนใจ ในหลากหลายแง่มุมของปลาสลิด นอกจากจะเป็นแง่มุมของการอนุรักษ์แล้ว ยังเป็นแนวทางการประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงปลาสลิดต่อไปในอนาคตด้วย

ด้วยความปรารถนาดี

สัมฤทธิ์ พุ่มสุวรรณ

กลุ่มคนรักเกษตร

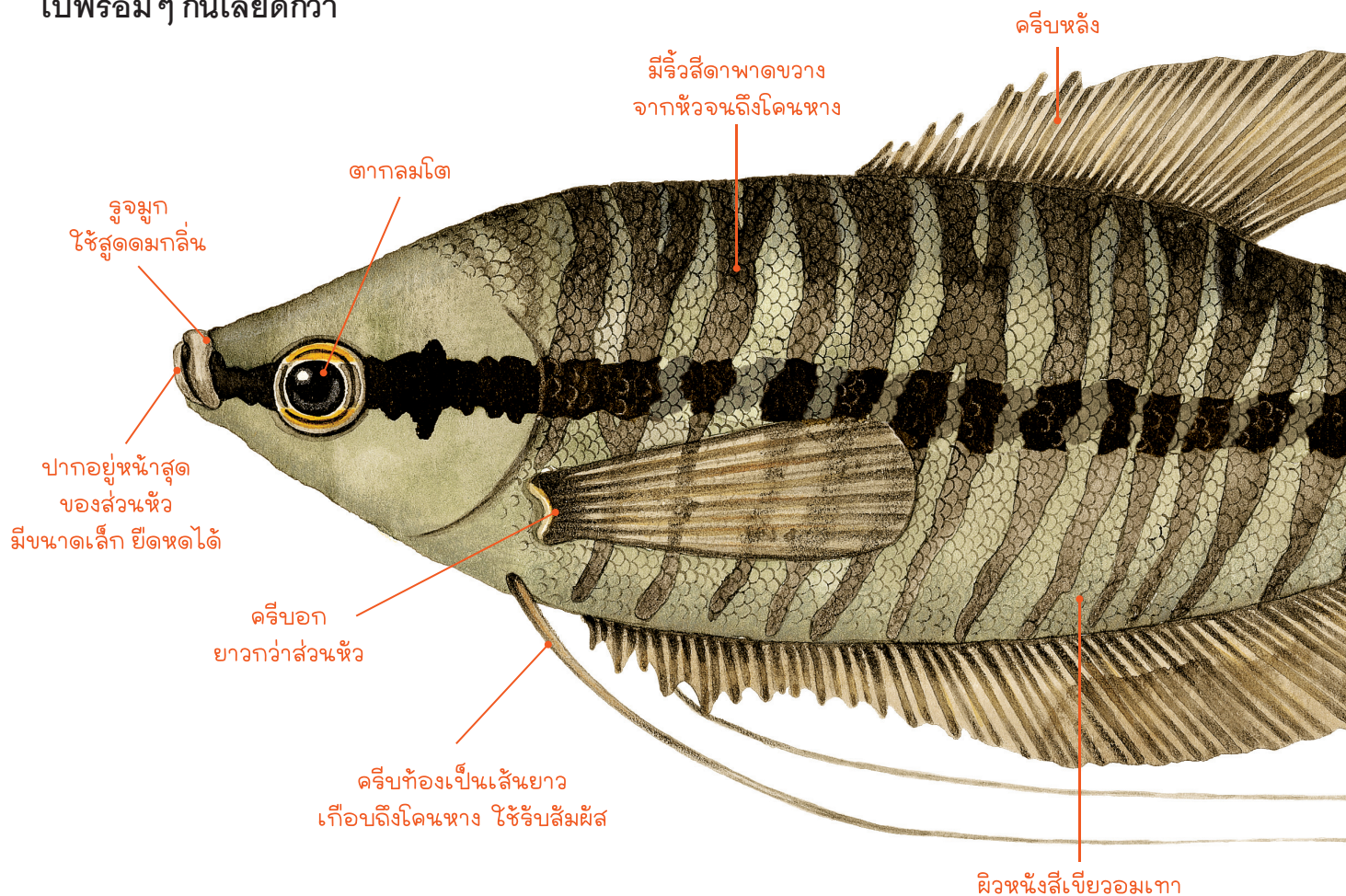

สารบัญ

ทำความรู้จักปลาสลิด.....		8
ปลาสลิดจอมอึด.....		10
จากนาข้าวมาเป็นนาปลาสลิด.....		12
พวกเราคือญาติของปลาสลิด.....		14
เรียนรู้วิถีชีวิตปลาสลิด.....		16
มาเตรียมปอเลี้ยงปลาสลิดกันเถอะ.....		18
ถึงเวลาเพาะพันธุ์ปลาสลิดแล้ว.....		20
การดูแลลูกปลาสลิด.....		22
มาทำอาหารเสริมให้ปลาสลิดกันเถอะ.....		24
โรคและศัตรูของปลาสลิด.....		26
ลุยลงคูน้ำ จับปลาสลิดขึ้นมาขาย.....		28
ปฏิทินการเลี้ยงปลาสลิด.....		30
ลองทำปลาสลิดเค็มตากแห้ง.....		32
กุนเชียงจากเนื้อปลาสลิด.....		34
อิมอร่อยกับเมนูปลาสลิด.....		36
สารอาหารจากเนื้อปลาสลิด.....		38
ลองเลี้ยงในตู้ปลา.....		40
ปลาสลิดในวรรณคดีไทย.....		42
เลือกซื้อปลาสลิดเค็มคุณภาพดี.....		44
ข้อมูลเพิ่มเติม.....		46

ทำความรู้จักปลาสลิด

ปลาสลิดหรือปลาใบไม้เป็นปลาน้ำจืดพื้นบ้านที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน บางคนเคยกินปลาสลิด บางคนเคยเห็นปลาสลิดเค็มตากแห้ง แต่ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าปลาสลิดตัวเป็นๆ มีหน้าตาอย่างไร อาศัยอยู่ที่ไหน หรือชอบกินอะไร ถ้าอย่างนั้นเรามาทำความรู้จักปลาสลิดไปพร้อมๆ กันเลยดีกว่า

ลักษณะทั่วไปของปลาสลิด

ปลาสลิดมีรูปร่างแบนรี ผิวหนังมีสีเขียวอมเทา และมีริ้วสีดำพาดขวางตลอดลำตัว ทำให้มีลักษณะคล้ายกับใบไม้ ปลาสลิดที่โตเต็มวัยมีลำตัวยาวประมาณ 15-18 เซนติเมตร และปลาสลิดเพศผู้ที่โตเต็มวัยบางตัวอาจยาวได้ถึง 25 เซนติเมตรเลยทีเดียว

โอ้โฮ!
เหมือนใบไม้
จริงๆ ด้วย

